

Działalność Studenckiego Koła Naukowego Historyków AP w latach 2005–2007

Rok akademicki 2005/2006 Studenckie Koło Naukowe Historyków AP w praktyce zapoczątkowało Obozem Naukowym na Pomorzu Zachodnim w dniach 28 07–07 08 2005. Był to już drugi obóz naukowy Koła zorganizowany pod hasłem: *Ziemie Zachodnie jako przykład migracji ludności polskiej, niemieckiej i ukraińskiej po II wojnie światowej*. Bazą główną tym razem stało się miasto Szczecinek, gdzie, dzięki pomocy miejscowej ludności i mediów udało się przeprowadzić kilkadziesiąt wywiadów z ludnością przesiedloną/wypędzoną. Po zrealizowaniu zaplanowanego programu, studenci udali się w objazd po zabytkowych miejscowościach Pomorza Zachodniego (w każdym z odwiedzanych miejsc wygłaszano wcześniej przygotowane referaty poświęcone poszczególnym odwiedzanym obiektom). Między innymi studenci dotarli na wyspę Wolin, gdzie uczestniczyli w corocznym Festiwalu Wikingów. Z tej wyprawy powstała dokumentacja fotograficzna zabytków Pomorza Zachodniego złożona obecnie w siedzibie Koła.

W dniach 15 08–26 08 2006 trzeci obóz realizujący program związany z przesiedleniami odbył się na Warmii i Mazurach. Główną bazą stał się Lidzbark Warmiński. Studenci przeprowadzili około 50 wywiadów z ludnością przesiedloną na Warmię po II wojnie światowej. Potem nastąpił objazd po zabytkach północno-wschodniej Polski. SKNH odwiedziło m.in. Marlborck, Frombork i Olsztyn. Tym obozem został zakończony 3-letni program wyjazdów pod hasłem: *Ziemie Zachodnie jako przykład migracji ludności polskiej, niemieckiej i ukraińskiej po II wojnie światowej*. Uczestniczyło w tym przedsięwzięciu około 40 studentów. Opiekunem całego cyklu był dr Hubert Chudzio (w pierwszym obozie na Dolnym Śląsku jako współopiekun i współorganizator uczestniczył także dr Jerzy Ciecieląg).

Zagadnienie przesiedleń/wypędzeń Polaków (którym zajęło się SKNH AP) jest niezwykle ważne, gdyż w świadomości europejskiej (w tym szczególnie niemieckiej) istnieje stereotyp, że jeśli Niemiec to wypędzony, jeśli Polak to przesiedlony. A prze-

cież to, czy czuło się „tylko” przesiedlonym, czy „aż” wypędzonym, może stwierdzić tylko osoba, która przeżyła ten dramat. Badania, które prowadzi SKNH AP są bardzo istotne, ponieważ jest to ostatni moment, aby w ogóle można było je zrealizować. Większość udzielających wywiadów jest bowiem w mocno podeszłym wieku. W Polsce podobnych badań nie prowadzono prawie w ogóle. Było to spowodowane w pierwszym rzędzie systemem PRL-owskim, który nie był zainteresowany Polakami tęskniącymi za swoimi małymi ojczyznami, znajdującymi się na terenie ówczesnego ZSRR. Zupełnie inaczej wygląda to w przypadku wspomnień niemieckich. Tutaj przez lata (szczególnie w okresie zimnowojennym w Republice Federalnej Niemiec) stworzono całą dziedzinę zajmującą się wypędzonymi z ziem zachodniej Polski. To w skrócie powody, dla których SKNH zajęło się tym pomijanym zagadnieniem. W początkach roku 2007 pracami Koła zainteresowało się Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP. Dokumentacja i zadania realizowane przez Koło zostały wpisane do stworzonego przez ministerstwo programu Świadczenie Historii. Program działań SKNH AP został przedstawiony, przez piszącego te słowa, bezpośrednio ministrowi Kazimierzowi Ujazdowskiemu i innym przedstawicielom władz zgromadzonym na konferencji w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w tym także podmiotom zajmującym się podobnymi badaniami.

Jak wspomniano, realizacja wyżej wspomnianego programu obozów naukowych została przewidziana na 3 lata. Podczas trwania trzech obozów na Dolnym Śląsku, Pomorzu Zachodnim i Warmii, zgodnie z wcześniejszymi założeniami studenci historii przeprowadzili około 160 wywiadów (według opracowanej ankiety). Wspomnienia przesiedleńców były nagrywane na taśmie magnetofonowej. Już dziś zapis ten stanowi niezwykle cenne źródło do badań nad najnowszą historią Polski. Po przyjeździe z obozów uczestnicy wypraw spisali i opracowali przeprowadzone przez siebie wywiady. Zostały one także wydrukowane i złożone w archiwum SKNH. Po zakończeniu zadania planowany jest druk książki, w której zostanie przedstawione około 100 najciekawszych wywiadów z ludnością przesiedloną.

W ciągu opisywanego dwulecia działalności SKNH ukazało się kilka kolejnych numerów oficjalnego czasopisma Koła „Wehikuł Czasu”. Na stronie internetowej Koła dostępne są poszczególne numery „Wehikułu”. W gazetce są zamieszczane artykuły o tematyce historycznej, ale również kulturalnej, humorystycznej, a także poezje. „Wehikuł Czasu” jest pismem otwartym, w którym może publikować każdy student oraz pracownik Instytutu Historii. W Internecie pojawiło się też Forum Historyków AP (zarządzane przez członków Koła), gdzie studenci historii (i nie tylko) w niezobowiązującej formie mogą podyskutować o różnych zagadnieniach historycznych. Dyskusje na Forum są żywe, a odwiedzają go coraz liczniej kolejni internauci pasjonujący się historią.

W listopadzie 2005 i 2006 roku odbyły się organizowane przez Koło kostiumowe Bale Historyka. Stroje z poszczególnych epok zagościły na parkiecie klubu „Bakałarz”. Przeprowadzono też „otręsiny” I roku. Na oficjalnych żaków, młodych adeptów historii pasował dyrektor Instytutu Historii prof. Marek Wilczyński. Tak organizowane imprezy stały się już tradycją, a chętnych do uczestnictwa w nich jest

zazwyczaj więcej niż biletów. Po latach nieistnienia reaktywowana została kronika SKHN.

Olbrzymim ułatwieniem w działalności Koła stała się własna siedziba. Znajduje się ona w podziemiach uczelni, w pokoju 10 E. Po ponad pięćdziesięciu latach „błąkania się” Koła w różnych salach dydaktycznych Instytutu Historii, nareszcie członkowie SKNH mogą spotykać się i pracować we własnym lokalu. Jest w nim też miejsce na redagowanie „Wehikułu Czasu” oraz na składanie dokumentacji organizacji. W ostatnim czasie Koło otrzymało nowoczesny komputer (zainstalowano również Internet), który niewątpliwie ułatwi jego działalność.

Rok 2005 SKNH ogłosiło Rokiem Mediewistów. Udało się zaprosić z wykładami do naszego Instytutu wielu wybitnych mediewistów z renomowanych uczelni w Polsce. Szczególnie liczni byli prelegenci z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rok 2006 stał się Rokiem Nowożytników.

W omawianym czasie Koło, współpracując z klubem „Bakałarz”, kontynuowało cykl prezentacji dokonań naukowych pracowników Instytutu Historii AP. O swojej pracy i książce opowiadała między innymi prof. Bożena Popiołek. Jednocześnie tradycyjnie realizowane były cykle: Maraton Filmów Historycznych; Spotkania z ... oraz Konkurs Historyczny.

SKNH wspólnie z dyrekcją i pracownikami Instytutu (w tym głównie z koordynatorem dr Jerzym Ciecielągiem) przygotowało także Dni Otwarte Instytutu Historii. Studenci (niektórzy przebrani w stroje z epok historycznych) wspólnie z pracownikami przedstawiali ewentualnym przyszłym studentom program studiów, a także inne możliwe formy rozwoju w naszym Instytucie. Prezentacji towarzyszyły okolicznościowe wystawy fotograficzne (ze zbiorów Koła) przygotowane przez SKNH. W roku 2007 przygotowano także nowoczesny pokaz multimedialny.

Nie zapominając o zajęciach ściśle naukowych, studenci brali udział w sesjach naukowych m.in. w Warszawie, Wrocławiu i Łodzi. W Warszawie na konferencji poświęconej historii wojskowości studenci AP wygłosili kilka referatów, opublikowanych później drukiem (zob: „Teka Historyka”, Materiały Studenckiego Koła Naukowego Historyków Uniwersytetu Warszawskiego, zeszyt 27–28, Warszawa 2006). W Łodzi na corocznej Ogólnopolskiej Konferencji Studentów Historii (kwiecień 2007) swoje referaty zaprezentowało aż kilkunastu studentów historii AP. Jednak faktem najistotniejszym działalności naukowej była zorganizowana przez SKNH (przy współpracy z Muzeum Lotnictwa w Krakowie) Ogólnopolska Konferencja Historyków Wojskowości (listopad 2006). Obrady w auli AP otworzył JM Rektor AP prof. dr hab. Henryk Żaliński, zaś wykład inauguracyjny wygłosił gen. broni Mieczysław Bieniek, dowódca 2 Korpusu Zmechanizowanego i były dowódca Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Iraku. Specjalne listy, jeden do uczestników konferencji, drugi bezpośrednio do SKNH, przysłał Minister Obrony Narodowej RP Radosław Sikorski. Oprócz owocnych obrad w podgrupach, szczególnie atrakcyjne było wieczorne, koktajlowe spotkanie w hangarze Muzeum Lotnictwa. W scenografii starych samolotów studenci polskich uczelni wymieniali się historycznymi wiadomościami. W tak niezwykłym miejscu szybko zawiązywały się także przyjacielskie stosunki.

Do bardzo ważnych zadań realizowanych przez Koło należą studenckie wymiany międzynarodowe. Zakończyła się wieloletnia współpraca z uniwersytetem w Bochum. Jednak w dwóch ostatnich latach nawiązano nowe kontakty z uniwersytetami we Freiburgu i w Wilnie. Ze studentami z Niemiec studenci historii spotkali się w dniach 7–11 listopada 2005 w Krzyżowej na Dolnym Śląsku. W wymianie wzięło udział 25 studentów Akademii Pedagogicznej (w tym również studenci filologii germańskiej). Opiekę nad wymianą sprawowali doktorzy Piotr Trojański i Hubert Chudzio. Podczas kilkudniowej sesji rozmawiano o trudnej historii polsko-niemieckiej, w tym o czasach II wojny światowej i Holokauście. Następne wspólne spotkanie planowane jest na jesieni 2007 roku. Ma na nim być poruszany, badany przez SKNH, temat przesiedleń/wypędzeń w czasie i po II wojnie światowej.

Nowością jest wymiana polsko-litewska. W grudniu 2006 roku grupa Litwinów z Uniwersytetu Pedagogicznego w Wilnie gościła w Krakowie. Opiekę nad tą wymianą sprawował ze strony litewskiej dr Zydrunas Maciukas, zaś ze strony polskiej dr Józef Brynkus. Rewizyta w Wilnie nastąpiła w dniach 14–18 maja 2007 roku. Stronę polską reprezentowało 12 studentów pod opieką dra Huberta Chudzio. Konferencja poświęcona była postaciom wspólnej historii polsko-litewskiej. Studenci historii AP przedstawili 6 referatów, wygłoszonych w języku angielskim. Każde wystąpienie uzupełnione było prezentacją multimedialną. Uczestnicy wyprawy zwiedzili zabytki i muzea Wilna oraz zamek i miejscowość Troki. Niezapomniana była również wyprawa na wileńskie lodowisko, która przyniosła wiele wrażeń dla ducha, ale także i dla ciała... w postaci licznych siniaków.

Stale trwa też intensywna działalność poszczególnych sekcji Koła (istnieją sekcje: Starożytnicza, Wojskowości, Historii Kobiet, Historii Żydów, Historii XIX Wieku). W związku z tym odbywają się spotkania, na których członkowie SKNH przedstawiają referaty zgodne z tematyką działalności poszczególnych sekcji. Każda grupa przynajmniej kilka razy w roku organizuje wycieczki dydaktyczne do krakowskich muzeów oraz innych obiektów historycznych.

Od jesieni 2006 roku członkowie SKNH biorą również udział w audycjach telewizyjnych poświęconych najnowszej historii Polski. Realizowane przez TVP Kraków „Tematy dnia” już kilkakrotnie zapraszały studentów AP do swojego programu jako gości z prawem do zabrania głosu w poruszanych kwestiach. I tak Koło uczestniczyło w programach poświęconych m.in. „Marcowi 1968”, „30-leciu śmierci Stanisława Pyjasa” czy „Cmentarzom krakowskim”.

Według statutu Koła w grudniu 2006 roku zakończyła się kadencja jego władz. Prezes SKNH Olga Błyskał złożyła sprawozdanie z działalności zarządu w ciągu 2 lat jej prezesury. Nowym prezesem Koła wybrany został Mateusz Palka, zaś jego zastępcą Kinga Martyniak. Na zebraniu wyborczym nowy zarząd przedstawił członkom Koła (zgromadzonym w rekordowej liczbie ponad 50 osób) swoje plany na przyszłość.

Niewątpliwie, w omawianym okresie Studenckie Koło Naukowe Historyków AP osiągnęło wiele sukcesów. Jednak bardzo aktywna działalność Koła wielokrotnie ograniczana jest niewielkimi środkami finansowymi, przeznaczanymi na jego działalność. Obecnie SKNH ma ponad 70 członków, kilkakrotnie więcej niż kilka lat temu.

Jednak paradoksalnie środki na działalność Koła od 2000 roku regularnie są zmniejszane. Niestety, nie wróży to dobrze na przyszłość, jeśli chodzi o realizację założeń statutowych tej organizacji.

Mimo problemów finansowych przygotowany jest kolejny obóz naukowy pod hasłem: *Akcja „Wisła” we wspomnieniach ludności Łemkowszczyzny*. Tym razem na Podbeskidziu studenci SKNH mają zamiar zbierać wywiady z ludnością łemkowską i ukraińską. Relacje mają dotyczyć wspomnień związanych z akcją „Wisła”, którą przeprowadzono w 1947 roku. Dzięki aktywności SKNH i uczestnictwie w programie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Świadkowie Historii, udało się pozyskać fundusze na ten cel. Po podpisaniu umowy o współpracy część wydatków na obóz pokryje Narodowe Centrum Kultury. Należy mieć nadzieję, że kolejny opracowywany przez Koło temat spotka się z podobnym zainteresowaniem jak poprzedni związany z przesiedleniami po II wojnie światowej.

Opiekun Studenckiego Koła Naukowego Historyków

Hubert Chudzio